

Çocuk ve Sorumluluk

Sorumluluk bilinci erken çocukluk döneminden başlar ve çocuğun yaşına, cinsiyetine, gelişim düzeyine uygun olarak kişide kendini gösterir. Sorumluluk; ödev olarak üzerine alınan ya da verilen bir işi yerine getirme ve gerektiğinde bunun hesabını verme ile ilgili bir bilinç halidir. Anne ve babalar genellikle sorumluluk kavramını daha dar bir açıdan düşünürler. Sorumluluğun varlığını veya yokluğunu, çocuğun dağınık odası, okula devamsızlığı, ev ödevlerindeki özensizliği, giyimi, temizliği, huy ve alışkanlıkları gibi daha yalın ve somut olgularda aramaktadırlar. Her ne kadar bunlar birer sorumluluk işareti olsalar da bunları yapan her bireye 'sorumluluk sahibi' demek henüz erken olacaktır.

Kibar, titiz, düzenli, ödevlerini zamanında yapan bir çocuk da davranışlarında sorumsuz olabilir. Bu durum özellikle yapacağı işleri sürekli olarak uyarılmak suretiyle yapan çocuklarda görülebilir. Çünkü çocuk salt bu nedenle; karar verme, seçme, eylemde bulunma, eylemin sorumluluğunu alma ve öz değerini geliştirme imkânı bulamamıştır.¹ Her özellik ve yetenek gibi sorumluluk duygusu da küçük yaşlardan itibaren kazanılmaya başlanır. Geriye dönüp baktığımda benim de sorumluluk kavramı ile ilgili ilk anılarım altı-yedi yaşlarındadır. Özellikle yaz tatilinde köyde geçirdiğim o güzelim günlere denk gelir. Şimdi o günleri hatırladığımda henüz okula başlamadan önce, ilk orada sorumluluk bilincine eriştiğimi fark ediyorum. Yaz geldiğinde köye gideceğini bilmek, yolculuk için heyecanlanmak öylesine güzeldi ki! Köyde bir günüm eğer hasat zamanına denk gelmediyse genelde saat 07.30 gibi başlıyordu. Uyandığımda inekler çoktan sağılmış olurdu ve ben uyanır uyanmaz hemen aşağı iner, sütçünün gelmesini beklerdim. Sabahın o saatinde biraz soğuk olsa da sütçüyü beklemek bana büyük bir iş yapmak gibi gelirdi. Çünkü bu, bana ailem tarafından verilmiş bir görevdi. Elimde süt kartı ve boş kova ile kahvaltı sofrasına gittiğimde onların "aferin kızım!" dediklerini duymak her gün sıkılmadan sütçüyü beklememi sağlardı.

Kahvaltıdan sonra kardeşim, annem ve halamla evde yapılacak işleri paylaşırdık. Geri kalan herkes dışarıdaki köy işlerine gittiği için evdekileri yapmak bize düşüyordu. Bunlar; toz almak, süpürmek, cam silmek, soba temizlemek, odun getirmek ve yemek yapmak gibi işlerdi. Onları tamamlamadan evden çıkmak pek mümkün olmadığı için hemen işe koyulurduk. Yemek pişirmek hariç büyük ya da küçük iş diye bir ayırım pek olmazdı. Evdeki işler bitince kardeşimle köydeki en yakın arkadaşımın evine giderdik. O evde tek olduğu için onun da işleri bitirmesine yardımcı olur ve beraber hayvanları otlatmaya çıkardık. Eğer camiye gitmediğimiz bir tatil

¹ https://www.researchgate.net/profile/Yener-Oezen/publication/312218994_Sorumluluk_Egitimi_Doktora_Tezinden_Uretilmistir/links/5878e35108ae9275d4d900aa/Sorumluluk-Egitimi-Doktora-Tezinden-Uretilmistir.pdf

dönemi ise istisnasız uyguladığımız günlük rutinimiz bu şekildeydi. Şu an öğrendiğim birçok ev işi, bana o günlerin bir armağanıdır.

Dedemlerin ve arkadaşımın hayvanlarını ve köpeğimizi de alır beraber kırlara giderdik. Günlerden Çarşamba veya Cumartesi ise otlatmaya gitmeden önce mutlaka manavdan bir şeyler alırdık. Kırlara gittiğimizde köyden başka çocuklarla karşılaşacağımızı bilir; gitmeden önce tarladan yanımıza biraz da patates, biber, domates, soğan alır, közde onları pişirir beraber piknik yapardık. Tabii o kadar çocuk bir araya gelir de oyun oynamadan durur mu? Saklambaç, çelik-çomak, yakan top, istop, yerden yüksek, mangala (bizdeki adıyla Çingen Kalesi) ve daha adı aklıma gelmeyen birçok oyun. Ancak tüm oyunların yanı sıra o zamanlar en büyük hobim, çeşitli ağaçlardan yapraklar koparıp onları defterime yapıştırmaktı. Köy benim için hem oyun oynayabileceğim uçsuz bucaksız bir alan hem de bir sürü sorumlulukla karşılaştığım bir büyüme yeri idi.

Köye gittiğimizde hâlâ camide Kur'an-ı Kerim eğitimi veriliyorsa, öğrenmek için biz de giderdik. Tabii Kur'an öğrenmek dışında en büyük motivasyon kaynaklarımdan biri de yılda sadece bir ya da iki ay görebildiğim arkadaşarımla daha fazla vakit geçirebilmektir. Bizim köyün çocukları pek kalabalık olmadığı için yan köydeki çocuklarla bir araya gelir ve Kur'an-ı Kerim öğrenmek için onların camisine giderdik.

Hafta boyu pek bir eğlenceli geçerdi. Cuma günü geldiğinde büyük bir temizliğe girişirdik. Kur'an-ı Kerim öğrenmeye gelen çocuklar yaşı ile orantılı bir işin başına geçer ve bayram temizliği gibi ayrıntılı bir temizliğe başlardı. Hocalarımız hem hak geçmesin diye hem de herkes farklı şeyler deneyimleyebilsin diye verdikleri temizlik görevlerini her hafta değiştirirlerdi. 6-15 yaş arası çocukların yaptığı temizlik elbette öyle muazzam olmuyordu ancak bizim için her biri çok güzel birer anı oldu. Belki de karşılık beklemeden bir şeyler yapmanın verdiği huzur hissini ilk hissettiğim zamanlar olabilir.

Verilen görevleri başardıkça ve çevremdekilerden övgüler aldıkça kendime daha fazla güveniyordum ve gitgide büyüklerin yapabildiği işleri yapmaya çalışıp ne kadar başarılı olabileceğimi görmek istiyordum. Bazen boyumdan büyük işlere kalkışıyordum ve o zamanlar bir şeyler başarabildiğimi kendime mi yoksa çevremdekilere mi ispatlamaya çalışıyordum bilmiyorum. Ancak bildiğim bir şey var ki, o da sorumluluk bilincini bu şekilde elde etmiş olduğumdur. Bu durum ailelerin çocuklarına bir şeyler başarmaları için izin vermesiyle ve onlara ait alan açmasıyla kazanılabilecek bir yetişme biçimidir.